تا شارستانییەت پێشبکەوێت، خۆشەویستی کەمتر دەبێتەوە!.. مۆنۆلۆگی نۆیەم. نووسینی: ستیڤان شەمزینی

مۆنۆلۆگی نۆیەم لە کنێبی (خۆشەویستی لە سەردەمی شێرپەنجە)دا

خۆم: ئێمە لە سەردەمێکدا دەژین چەرخی باڵادەستیی تەکنۆلۆژیا یە، شێوەی خۆشەویستی لە سەردەمی تەکنۆلۆژیا زۆر جیاوازە هەتا بە بەراوورد بە ساتەوەختی باڵابوونی شۆڕشی پیشەسازیی. سەیرە تا شارستانییەت پێشبکەوێت، خۆشەویستی کەمتر دەبێتەوە!! وەک ئەوەی ئەو دووانە لەسەر نەفیکردنی یەکتر وەستابن.
من: خۆی شارستانی دیاردەیەکی رۆمانسی نییە، بەڵکو لەسەر سترۆکتۆری دڵڕەقی رۆنراوە. تۆ سەیرێک بکە ئەوەی ئەوروپای هێنایە ئەمڕۆ شۆڕشی پیشەسازیی بوو، ئەو شۆڕشە فینۆمینێکی ئیستاتیکی نەبوو، بەڵکو لەسەر رەنجکێشانی چینی کرێکار دروستبوو، هەر ئەو رەنج و زەحمەتکێشانە بوو سەرنجی “مارکس”ی بەلای خۆیدا راکێشا. بڕوانە بۆ زەمەنێکی دێرینتر و لە هەڕەمەکانی میسر رابمێنە، کێ زیاتر کۆیلەی هەبووبێت و زەحمەتی زۆری خستبێتە ئەستۆیان، هەڕەمی ئەو فیرعەونە گەورەتر و راقیتر بووە، تەنانەت باشتریش بەرگەی تێپەڕینی مێژووی گرتووە.
خۆم: ئەوەی لە بیرت کرد، کرۆکی مەبەستەکە بوو، ئەویش باسی پووکانەوەی خۆشەویستی بوو لە چاخی زانست و تەکنۆلۆژیا، وەک ئەوەی خۆشەویستیش بەشێک بووبێت لە پەرەسەندنی قۆناغێکی مێژوویی ژیار، یان لەوانەیە لەژێر کاریگەریی بارودۆخێکدا وەک داینas□ر□کان قڕی تێکەو تبێت.
من: تەکنۆلۆژیا بە قەدەر رەهەندە پۆزەتیڤەکانی، هەڕەشەیە و دڕندەشە.!، لە سایەی تەکنۆلۆژیادا مر□ق ب□رەو ئامێر و رۆبۆتبوون هەنگاو دەنێت. ژیانی کۆلێکتیڤی مرۆڤەکان کەوتۆتە ناو دڵڕەقیی سندووقە بچووکە سیحرییەکەوە “ئایپاد و مۆبایل”. رۆبۆت دەتوانێت رۆڵی میکانیکیانەی مر□ق ببینێت، بەڵام ناتوانێت چالاکییەکی مرۆڤانەی چەشنی خۆشەویستی هەبێت، ئەی ئەو کاتەی مر□ق بووبێتە رۆبۆت چۆن داوای خۆشەویستی لێ دەکەیت؟. خۆشەویستی لە سەردەمی تەکنۆلۆژیادا بووەتە ترادیسیۆنی هۆزە پریمیتیڤەکان، مەگەر لەناو

خێڵەكانى ئەمازۆندا بيدۆزينەوە.
خۆم: تەنانەت پەيوەندييە كۆمەڵايەتييەكانيشمان كەوتوونەتە ژێر هەڕەشەى تەكنۆلۆژيا. ديقەت بدە لەو ئامێرى پلەى ستەيشنە نوێيەى مندا□□كان كە هەر كام لە منداڵەكان دەتوانن لە ماڵى خۆيانەوە بەشێوەى بلوتوس لەگەڵ يەكتر يارى بكەن، ئەمە كارئاسانييە، بەڵام هەڕەشەشە، تەنانەت پێشبينى دەكەم دواى سەدەيەكى تر مرۆڤەكان نەتوانن لەمسى يەكتر بكەن، بە زمانى موبايلى زيرەك و ئامێرە تەكنۆلۆژييەكان نەبێت لە يەكتريش تێنەگەن!. لەم قۆناغەدا ئەوەى وەك كەلەپوورێكيش نەماوەتەوە بێگومان خۆشەويستييە.
من: دێڕێك لە يەكێك لەو فيلمانەم بير دێتەوە كە پاڵەوانى فيلمەكە دەڵێت “خودا لە دۆزەخەوە جوانتر دەبينرێت”. ئێمە بۆ ئەوەى خۆشەويستى ببينين يان ممارەسەى بكەين، دەبێت ب□بينە دەرەوەى ئەو بەهەشتە دروستكراوەى زانست و تەكنۆلۆژيا، بۆ ماوەكيش بێت خۆمان لە شەپۆلە كارۆ موگناتيسييەكان بشارينەوە، هەرچەند ئەمە ئەستەمە تۆ وەك پێكهاتە فيزيكييەكەت لە سەردەمى نانۆ تەكنۆلۆژييدا بيت، وەك بير و دەروون لە قۆناغى پێش شۆڕشى پيشەسازيى.
خۆم: لەگەڵ ئەوەشدا تەكنۆلۆژيا و فيزياى كوانتۆم و نانۆ تەكنۆلۆژيى خزمەتێكى گەورە پێشكەشى مرۆڤ دەكەن، تۆ دەتوانيت لە رێى ماڵپەڕى “گوگڵ”ەوە هێندەى پەنجا ساڵ كتێب خوێندنەوەى باپيرت لە مانگێكدا زانياريى بەدەست بخەيت، يان ئەو نەخۆشيانەى هێندەى جەنگى جيهانى يەكەم مرۆڤيان لەناوبرد، ئێستا بە هۆى تەكنۆلۆژياى نانۆوە چارەسەريان بۆتە ئاسانترين رێگا. ئەمە رووكارە پۆزەتيڤەكەى تەكنۆلۆژيايە كە نابێت بێ ويژدان بين لە باسكردنى.
من: بابەتەكە قێزكردنەوە و بوغز نييە بەرامبەر بە تەكنۆلۆژيا، قسە لەسەر كاريگەرييە نێگەتيڤەكانێتى كە دەتوانم بێ دوودڵيى بڵێم پترن لە رەهەندە پۆزەتيڤەكانى. ئێمە لە بارەى چەمكى خۆشەويستييەوە قسەمان دەكرد، هەر چۆنێك بێت تەكنۆلۆژيا بێ ئەوەى مەبەستى بێت، خۆشەويستى لەناو دەبات، ئەو شارستانێتييەى خۆشەويستى تێدا نەبێت، دەست بەسەر هەموو گەردوونيشدا بگرێت شارستانييەكى مردووە، تەنانەت ئەگەر مردن خۆيشى لەناو ببات!.
خۆم: باس هاتە سەر مردن. خولياى نەمريى و گەڕان بە دواى نەمريدا، هەميشە خوليا□□كى دێرينى مرۆڤ بووە، نەمربوون مێشكى مرۆڤى سەرەتايى سەرقاڵ كردبوو، هەروەك چۆن مێشكى مرۆڤى مودێرنيش بەدەر نييە لەم ويستە. كەچى شتێك مرۆڤى نوێ لە ميتۆلۆجييە بابلييەكە جيا دەكاتەوە، ئ□و□يش ئەوەيە لەو ئەفسانەيەدا “گلگامێش” دواى مردنى “ئەنكيدۆ”ى هاوڕێى خۆشەويستى، بە دواى نەمرييدا دەگەڕێت!، كەچى ئەو هەموو مەرگە لە چوار دەورماندا وامان لێناكات بە جيددى

و بە پاڵپشتی تەکنەلۆژیا بیرێک لە نەمریی بکەینەوە.
من: مرۆڤی هاوچەرخ بیر لە ژیان دەکاتەوە، چوونکە کاتی نییە بە بیرکردنەوە لە نەمریی، تەنانەت هەندە خەریک کراوە بە چەرمەسەرییەکانی ژیانەوە، بەسەر ئەوەدا باز دەدات کە ژیان لەناو خۆیدا تۆوی مردنی هەڵگرتووە. جیاواز لەمەش هیچ کەسێک ناتوانێت مەرگ لە خۆیدا کەشف بکات.
خەم: پێموایە مرۆڤی هاوچەرخ چارەسەرێکی تری دۆزیوەتەوە، ئەویش هەوڵدانە بۆ نەمرییەکی رەمزیی، نووسەرێک لە کاتی نووسینی کتێبێکدا دەیەوێت لەو رێگەیەوە خۆی بۆ کاتێکی درێژ بە زیندوویی بهێڵێتەوە، ئەمەش بە روونی لە چاوپێکەوتنێکی “ژاک دریدا” لە کاتێکی نزیکی مەرگیدا رەنگیداوەتەوە کە ئەو هەستەی تێدا بەدی دەکرێت خوازیارە بەو فۆرمە رەمزییە نەمر بێت. جیا لەمەش ئەوەی جێی سەرنجە نقومبوونی مرۆڤە لە ژیاندا!.
من: ئەمە تاکو لە مەرگ تێنەگەین توانامان نییە تەفسیری ژیان بکەین، ئەمە هەمان وەزیفەی فەلسەفەش لەکن پلاتۆ، بەو پێیەی لە دیدی ئەودا فەلسەفە واتە توانای تێگەیشتن لە مەرگ، بەڵام درێدا خۆی وەها دەبینێت مادام لە مەرگ تێنەگەیشتووە هێشتا فێری هونەری ژیانکردن نەبووە!. دەکرێت وەک شاعیرە ژاپۆنییەکە بڵێم خودی “ژیان بە پێی نزیکبوونەوەمان لە مردن، دەدرەوشێتەوە”.
خەم: ئەو هەستەم هەیە سەبارەت بە تۆ، کە خۆی لە دوو فۆرمی جودا دەبینێتەوە، فۆرمی یەکەم، مەشقکردنە لەسەر ئەوەی مردن وەک دیاردەیەکی ترسناک بەڵام حەتمی قبوڵ بکەیت. فۆرمی دووەم، کارکردنتە لە بواری نووسین بۆ ئەوەی لەو رێگەیەوە خۆت لە ناو زیندووەکاندا بهێڵیتەوە بۆ هەمیشە.
من: نەخێر بەو جۆرە نییە. من پێویستم بە پەلەکردنە، شتێکی سەیر سەرنجی راکێشاوم، تا ئەو کاتەی گەنجیت و وزەت زۆرە بۆ نووسین، دەبێت بە خوێندنەوەوە سەرقاڵ بیت و هەوڵبدەیت هیچ نەنووسیت کە تەمەنیشت هەڵکشا ئەو سەرمایەیەی بە ئەزموون و خوێندنەوە پاشکەوتت کردووە وزەت نییە بۆ نووسینەوەی!. بەڵام من وا ناکەم چی فێر بووم بە زوویی دەینووسم، ئەمە راستیی منە. دەمەوێت شتێک هەیە بیگەیەنم، نازانم بە کێ؟ بەڵام دەزانم دەبێت ئەو پەیامەم بگات!.
خەم: کەواتە تۆ بۆ خەڵک دەنووسیت، وا نییە؟ بەڵام خەڵک هەمیشە گوێ بۆ زۆربێژیی دەسەڵاتداران دەگرێت.
من: بۆ ئەو بەشە لە خەڵک دەنووسم بیر دەکاتەوە، ئەگەرنا خەڵکم بە گرنگ نییە، چون خەڵک هەندە باش نین، تاکو ترسم لە رقیان بێت، خەم بە باڵندەیەکی ئازاد دەبینم نەک وەک زۆرینەی خەڵک بە مەگەلبوونی

خەم رازی بم. هەر لە ریشەوە رقم لە کۆنسێپتی خەڵکە، لەبەر ئەوەی بڕوام بە تاک هەیە. کاری راستەقینەم دژایەتی ئەو خووەی خەڵکە بە کۆمەڵ چەپڵە بۆ ستەمکارانیان لێ دەدەن، لە کاتێکدا من دەمەوێت پەیکەری ئەو دیسپۆتیزمە بڕوخێنم.

خەم: پارادۆکسێک دەبینم، تۆ بۆ خەڵک دەنووسیت، بەڵام ئەوەی دەیبینم هیچ کات خەڵکت خۆشناوێت، تەنانەت چێژ لە نەیارەتی خەڵک وەردەگریت!.

من: لە ژیانمدا خەباتم کردووە دژی خەڵک و لە پێناوی پێگەیاندنی تاک دا. هەمیشە زۆرینە لەسەر رێگا هەڵەکەن!، هەمیشە خەڵک ناڕاستن و نامەوێت رەزامەندییان بەدەستبهێنم. کاتێک هەست بکەم زۆرینە لەگەڵم تەبان، شتێک دەکەم جیاواز و نامە بۆ ئەوەی یەکانگیر نەبم لەگەڵ سروشتی سۆزانیانەی خەڵک. هەمیشە حەزم لەوەیە ئەنتی بم لە بەرامبەر زۆرینەدا، لەو سەنگەیەی ئەوەی رای گشتیی لەسەری تەبان، وێنایەکی ساختەی هەقیقەتە، تۆ وێناکە پێچەوانە بکەوە هەقیقەت لای تۆ دەبێت بە تەنیا. شتێکیش کە نابێت بیرم بچێت، ناو و ناونیشانی قەبە و زل لەسەر خۆم دانانێم و دەداریی لەگەڵ سۆزی خەڵک ناکەم، بەڵکو تێزاب رێ دەکەمە سەر برینەکانیان، ئەو منداڵە لاسارەی شانۆگەرییەکەی “ئیپسن”م کە بە پێچەوانەوەی هەموو خەڵکەوە سەرکەشی وتنی راستییەکەی کرد و هاواری کرد “پادشا رووتە”.

خەم: لەوە بگەڕێ ئێستا، دووبارە با بگەڕێینەوە سەر باسی خۆشەویستی، پێتوایە خۆشەویستی بەختەوەریی لە خۆ گرتبێت یان جۆرێک لە شێتی لە ئامێزیدا هەڵگرتووە؟.

من: بەختەوەریی لە هیچ شتێکدا بوونی نییە. بۆکۆڤسکی دەیووت “زۆربەی مرۆڤی سەر رووی جیهان شێت بوون”. رەنگە گەڕان بە دوای هۆکارەکانی شێتیدا سەرئەنجام شێتمان بکات. بۆ نا، وەختێک سەیری ئەو دنیا لنگەوقووچە دەکەین شێت دەبین، ئەگەریش شێت نەبین بە گووتەی بوکۆڤسکی گەمژەین. ئەم جیهانە هۆکارێکت ناداتێ بۆ خۆشبەختی!, بەڵکو لە بناغەوە بەختەوەریی درۆیەکە لە چەشنی ئازادیی!. مرۆڤی ئەم چاخە مەحکومە بە گەمە “گلگامێش”ییەکە، ئەو تا مردن بە دوای وەهمی نەمریدا دەگەڕا، ئێمەش تاکوو شێتبوون بە دوای بەختەوەرییدا.

خەم: کەواتە بۆچی خۆشەویستی دەکەین؟.

من: لەبەر ئەوەی هیچ چارەیەکی ترمان نییە.

٢٠١٨-١١-٢٧

کاتژمێر: چواردە و پانزە خولەک

نەخۆشخانەی گلیاد ئاینس

نووسینی: ستیڤان شەمزینی